

Nők az órásiparban.

Írta: **Bánátfai Nagy László,**
a »Magyar Órások Szaklapja« szerkesztője.

A Budapesti Órásipartestületnek és a Magyar Órások Országos Szövetségének elnöksége megbízott azzal, hogy a Feministák Egyesületének a nők előtt nyitva álló kenyérkereseti források ismertetésére szánt kongresszusi gyűlésén az órasmesterségről rövid tájékozást nyújtsak.

Feladatomban annál könnyebb, mivel az a gondolat, hogy a nők az órásiparban megfelelő tér nyitassák, régebben foglalkoztatja a szakköröket s a kérdést a szerkesztésben megjelenő Magyar Órások Szaklapja és Magyar Ékszeripar című lapban is sokan vitatták meg minden oldalról.

Ezen eszmecseréből megállapíthatom, hogy az ipari pályák között csak kevés van olyan, amelyik a nő sajátos tulajdonságainak jobban megfelelne, mint az őrásmesterség.

Kevés fizikai erő kifejtést igényel, de sok türelmet, figyelmet, leleményességet, ezenkívül könnyű kezet, jó szemet, finom ízlést. Ezekkel a tulajdonságokkal megáldotta a nőt a teremtés. Természetesen a megfelelő iskolai képzettség is elengedhetetlen feltétel, különösen pedig fontos a számtan, fizika és rajz szeretete és ismerete, legalább is oly mértékben, mint amennyit ezekből a tudományokból a középiskola négy alsó osztálya nyújt.

Szóval ez a foglalkozás mindenképpen megfelelne a nő fizikumának és lelkületének egyaránt s ha még szám-bavesszük azt a fontos körülményt is, hogy egyetlen ipari pályán sem könnyebb az önállósulás, mint ezen, akkor egyenesen kötelességünk buzdítani a nőket, hogy itt keressenek egzisztenciát, boldogulást. Úgyszólván tőke nélkül, két-háromszáz korona ára kéziszerszám és gép beszerzése mellett, dolgozhat az óra- és ékszerüzletek részére s ha jó és gondos kiképzést nyert s ennek alapján megbízható munkát végez, biztos és nyugodt megélhetést teremthet magának.

Szorgalmának és takarékoságának gyümölcsét aztán úgy kamatoztathatja, hogy később üzletet nyit, ahol újabb jövedelmi forrás fakad számára. Vájjon melyik elfogulatlan ember tagadhatná, hogy a legtöbb nő kiváló a kereskedői pályán? Ügyes eladó s a természetében fekszik, hogy sem könnyen nem hitelez, sem könnyelműen hitelt igénybe nem vesz, e mellett fáradhatatlan a vagyongyűjtésben. És ezek a tulajdonságok, semmi más, elsősorban a kereskedő természetes boldogulásának titka. Az órásipar tehát örömmel látná munkatérén a nőket, ha nem volna ennek egy súlyos természetű akadálya. Örömmel annál is inkább, mert a segédmunkaerő, helyesebben a használható segéderő hiánya évről-évre érzékenyebben sújtja ez iparágat, annyira, hogy órásiparosaink javítási munkáiknak igen tekintélyes részét ausztriai műhelyeknek kénytelenek küldeni. A háború pedig a munkáshiányt csaknem az elvißbüietetlenségig fokozta s már most aggódva gondolnak az üzlettulajdonosok a béke eljöttével meginduló nor-

mális életre, amidőn az amúgy is elégtelen segéderő megerősülése folytán képtelenek lesznek a megszorodó munkát elvégezni.

Éppen az az ok, amely alapján a munkáshiányt előidézte, gátol meg engem és a szaktestületeket abban, hogy ma, az órásiipar jelenlegi helyzetében, nyugodt lelkiismerettel merjem ajánlani e pályát a nőknek. Ez az ok pedig az, hogy órásmestereink közül éppen azok, akik a szakképzettségüknél, intelligenciájuknál fogva egyenesen hivatva volnának az oktatásra, idegenkednek a tanonctartástól, mivel a tanuló alapos kiképzése az órásmesterség természeténél fogva sok időt igényel, amely idővel sem az üzlet gondjaival is elfoglalt főnök, sem pedig alkalmazottai, különösen a mai nehéz megélhetési viszonyok között nem, vagy közülök csak igen kevesen rendelkeznek. Tehát igen nagy óvatossággal és körültekintéssel kell eljárni, amikor e pályára akarunk lépni. A nőnél nemcsak az alapos oktatás szempontjából megbízható üzlet vagy műhely gondos megválasztását kell szem előtt tartanunk, hanem azt is, hogy megfelelő környezetbe kerüljön. Szó sincs róla, évről-évre elég nagy számban szabadítanak fel az ipartestületek órástanoncot; de sajnos, ezeknek egy tekintélyes része nem marad e pályán, azok tudniillik, akik tudatlan vagy lelkiismeretlen mesterhez kerültek s hiányos képzettségüknél fogva mint segédek nem tudnak elhelyezkedni. Egy ideig elkeseredetten kóborolnak a nagy világban; a módosabb esetleg jobb műhelyben fizetés nélkül egy-két évig továbbképzik magát, a legtöbb azonban elveszett az órásiiparra nézve, a legkülönbözőbb foglalkozásra adván magát. Megfigyeltem, hogy ezek közül a szerencsétlen segédek közül nem kis számban visszatérnek az óráspályára. Ha valamiképp egy kis tőkét gyűjtöttek maguknak, üzletet nyitnak. El lehet képzelni, hogy az ilyen iparos micsoda kártevője lesz a szakmának. A munkához nem ért, azt vállalni és megbírálni is képtelen, de mert élni és gyarapodni kell: tehát úgy ipari munkájában, mint üzleti tevékenységében a legszennyesebb versenyt támasztja s ezzel nemcsak a munkáltató és vásárló laikus közönséget károsítja, hanem aláássa, tönkreteszi az órásmesterség jó hírét s lehetetlenné teszi a szakképzett iparos és szolid kereskedő megélhetését, job-

ban mondvá: megöli a lelkiismeretes munkát és a becsületes kereskedői szellemet. Már most ha ilyen mesterhez kerül az a szegény tanonc, ugyan mi válhatik belőle? És mindezen bajok kútforrása, mondjuk csak ki bátran, iparoktatásunk hiányossága, merev korlátok között való mozgása, mely nem számol az egyes iparágak különös természetével és helyzetével. Meg volt ez a baj s részben ma is megvan az órásiparban a külföldön is, de ott úgy segítettek rajta, hogy tanoncképző műhelyiskolákat állítottak fel, ahol a kellő elméleti tudással is rendelkező jeles szakiparosok képezik ki kész segédekké a tanulókat. Németországban számtalan ilyen iskola van, Ausztriában is tudunk néhányról, melyek közül a karlsteini állami, míg a többi a városok és a kereskedelmi és ipari érdekviseletek tartják fenn.

Órás műhelyiskoláinak leendő felállítására céljából az órásipari egyesületek a legutóbbi időben erőteljesen megmozdultak nálunk is, még pedig kecsegtető eredménnyel, amennyiben a kereskedelemügyi miniszter ur a legjobb szándékkal és legnagyobb jóakarattal viseltetik a kérdés iránt és így alapos kilátás van arra, hogy ily tanoncműhely nálunk is hamarosan életrekel. Természetes, hogy ezen iskolában majdan női tanulók is felvételt nyernek. Ez esetben, ha tudniillik ez a műhelyiskola meglesz, semmi akadály sem lenne annak, hogy a nők tért foglaljanak az órásiparban, sőt minden komoly szakember örömmel üdvözölné őket, mert rátermettségüknél fogva csak hasznára válnának ennek a kenyérkereseti ágának. Rátermettségüket e pályára az órásipar klasszikus hazájában, Svájcban tapasztalhatjuk legjobban, ahol az óragyárak szakmunkásainak közel 40%-át teszik ki. És nemcsak kvantitatively, de kvalitatíve is értékes erőt képviselnek, mert az óragyártás legkényesebb, legnagyobb képzettséget és intelligenciát igénylő munkanemeiben is első helyet töltönek be.

A helyzet tehát ma az, hogy bár igen nagy hiány van munkaerőben, mégis arra kell kérnünk saját érdekünkben a nőket, hogy míg a tervbeveti; tanoncképző iskola működését meg nem kezdi, csak a legnagyobb körültekintéssel lépjenek e pályára s mielőtt valamely mesterhez elszereződnének, feltétlen kérjék ki a Magyar Órássok Országos Szövetségének vagy a Budapesti Órásipartestületnek

a tanácsát, amely egyesületek mindenkor készséggel állanak rendelkezésükre.

A Feministák Egyesületének nagyérdemű elnökségét pedig arra kérem, vesse szintén latba illetékes helyen szavát az emittett tanoncképző iskola mielőbb való felállítása érdekében; hiszen a kérdés nemcsak az órásiparnak, hanem a nőknek az ügye is.